

ANTONIA POZZI, 1929. CINC POEMES ESCOLLITS

AGNÈS VALENTÍ POU

De les tres-centes peces que conformen el cos de l'obra poètica coneguda d'Antonia Pozzi, heus aquí la traducció en llengua catalana de cinc poemes escollits que corresponen a l'any 1929. Tots cinc marquen temporalment els seus inicis com a poeta i alhora contextualitzen un moment determinant en la intensa i curta trajectòria vital d'una de les veus més sensibles de la poesia italiana i europea del segle XX.

La poètica d'Antonia atrapa el lector, i no és només perquè va estretament lligada a una biografia a voltes atractiva, a voltes escruixidora, sinó per la capacitat de commoure'ns en cada vers. "*Vivo come se un torrente mi attraversasse*", escrivia en un dels seus diaris. Amb l'assumpció d'aquest llamp aquós i vibrant que la travessa, ens fa participants de tots els goigs i totes les angoixes existencials que l'assolaven. Ho fa palès amb el seu llenguatge particular, d'aparent senzillesa i sincera profunditat, i ho revela obrint-nos els ulls al paisatge total, sempre esbatanat al cel i sempre acotat per un horitzó advers, o si més no, limitant. Antonia ens mostra amb descripció fotogràfica escenaris de natura que no són mers decorats, sinó part essencial d'allò a què aspira i per allò que es deleix: ho és el mar de muntanyes ondulants i blavoses del seu poema *Amore di lontananza* i ho són les móres desitjables de la tanca de *Sventatezza*; allunyats ambdós de la casa règia de la mare i de les històries de guerra del pare.

Aquests escenaris esdevinguts paisatge – l'interior i l'exterior – per on transita la seva existència també es fan evidents a les composicions *Flora Alpina* i a *Canto rassegnato*, coincidint amb l'enamorament pel seu professor d'institut, Antonio Maria Cervi. A ell va dirigida l'ofrena esperança-

da de la flor de les neus, la flor que neix al prat o al marge de l'abisme, símbol de la seva essència i de la seva pureza. Amb els mateixos imperatius reitera l'oferiment a *Canto rassegnato*, aquest cop el present és un camí lluminós que es bifurca quan arriba al pont i de nou l'aigua d'un torrent desbocat emergeix en forma de pèrdua que s'expandeix cap al firmament. Innocència i resignació, dues cares de la mateixa pedra.

I finalment, *Canto de la mia nudità*, poema inèdit on torna a invocar uns ulls – de l'amant, del lector, qui sap si de Déu o els propis – que recorrin el paisatge del seu cos delicat i descobreixin, en un vinclar-se que torna a ser oferiment, la nuesa de l'ànima. Qui sap si en el reclam d'aquesta mirada, als darrers versos, ja s'hi intueix una inevitable voluntat de partença. Qui sap si en el joc que porta a conjuguar els verbs ja existia una trista premonició. Sigui com sigui, i malgrat que el batec blau del seu pit va aquietar-se massa aviat, la llum infusa que irradia la seva poesia batega fort, avui, en les nostres venes.

Amore di lontananza

Ricordo che, quand'ero nella casa della mia mamma, in mezzo alla pianura, avevo una finestra che guardava sui prati; in fondo, l'argine boscoso nascondeva il Ticino e, ancor più in fondo, c'era una striscia scura di colline. Io allora non avevo visto il mare che una sol volta, ma ne conservavo un'aspra nostalgia da innamorata. Verso sera fissavo l'orizzonte; socchiudevo un po' gli occhi; accarezzavo i contorni e i colori tra le ciglia: e la striscia dei colli si spianava, tremula, azzurra: a me pareva il mare e mi piaceva più del mare vero.

Milano, 24 aprile 1929

Amor de llunyania

Recordo que, quan era a la casa de la meva mare, al bell mig de la plana, hi havia una finestra que mirava sobre els prats; al fons, la feixa boscosa amagava el Ticino i, encara més al fons, hi havia una franja fosca de turons. Jo, aleshores, havia vist el mar una sola vegada, però en conservava una aspra nostàlgia d'enamorada. Al capvespre fitava l'horitzó; tancava una mica els ulls; acaronava els contorns i els colors amb les pestanyes: i la franja dels turons s'aplanava, trèmula, blava: a mi em semblava el mar i em plaïa més que el mar veritable.

Milà, 24 d'abril 1929

Sventatezza

Ricordo un pomeriggio di settembre,
sul Montello. Io, ancora una bambina,
col trecciolino smilzo ed un prurito
di pazze corse su per le ginocchia.
Mio padre, rannicchiato dentro un andito
scavato in un rialzo del terreno,
mi additava attraverso una fessura
il Piave e le colline; mi parlava
della guerra, di sé, dei suoi soldati.
Nell'ombra, l'erba gelida e affilata
mi sfiorava i polpacci: sotto terra,
le radici succhiavano forse ancora
qualche goccia di sangue. Ma io ardevo
dal desiderio di scattare fuori,
nell'invadente sole, per raccogliere
un pugno di more da una siepe.

Milano, 22 maggio 1929

Flora alpina

Ad A.M.C.

Ti vorrei dare questa stella alpina.
Guardala: è grande e morbida. Sul foglio,
pare un'esanguie mano abbandonata.
Sbucata dalle crepe di una roccia,
o sui ghiaioni, o al ciglio di una gola,
là si sbiancava alla più pura luce.
Prendila: è monda e intatta. Questo dono
non può farti del male, perché il cuore
oggi ha il colore delle genzianelle.

Pasturo, 18 luglio 1929

Temeritat

Recordo una tarda de setembre,
sobre Montello. Jo encara era una nena
amb la trena llarga i una pruija
de curses boges sobre els genolls.
El meu pare, ajupit dins d'un passatge
excavat en un relleix del terreny,
em mostrava a través d'una escletxa
el Piave i els turons; em parlava
de la guerra, d'ell, dels seus soldats.
A l'ombra, l'herba gèlida i afuada
em fregava les cames: sota terra,
les arrels potser encara xuclaven
alguna gota de sang. Però jo cremava
de desig d'anar més enllà,
cap al sol insistent, per a collir
un grapat de móres d'una tanca.

Milà, 22 de maig de 1929

Flora Alpina

A A.M.C.

Voldria donar-te aquesta flor de neu.
Mira-la: és gran i suau. Sobre el paper
sembla una lívida mà abandonada.
Nascuda a les esquerdes d'un penyal,
a les tarteres, o al caire d'un congost,
allà, empal·lidia a la llum més pura.
Pren-la: és neta i intacta. Aquesta ofrena
no et pot ferir, perquè el cor
avui té el color de les gencianelles.

Pasturo, 18 de juliol de 1929

Canto rassegnato

ad A.M.C.

Vieni, mio dolce amico: sulla bianca
 e soda strada noi seguiremo
 finché tutta la valle s'inazzurri.
 Vieni: è tanto soave camminare
 a te d'accanto, anche se tu non m'ami.
 C'è tanto verde, intorno, tanto odore
 di timo c'è, e sono così ariose,
 nell'indorato cielo, le montagne:
 è quasi come se anche tu mi amassi.
 Arriveremo giù, fino a quel ponte
 sorretto dallo scroscio del torrente:
 là tu continuerai pel tuo cammino.
 Io resterò sul greto, fra i cespugli,
 dove l'acqua non giunge, fra le pietre
 chiare, rotonde, immote, come dorsi
 di una gregge accosciata. Col mio pianto
 vitreo, pari a lente che non pecca,
 io specchierò e raddoppierò le stelle.

Pasturo, 18 luglio 1929

Canto della mia nudità

Guardami: sono nuda. Dall'inquieto
 languore della mia capigliatura
 alla tensione snella del mio piede,
 io sono tutta una magrezza acerba
 inguainata in un color d'avorio.
 Guarda: pallida è la carne mia.
 Si direbbe che il sangue non vi scorra.
 Rosso non ne traspare. Solo un languido
 palpito azzurro sfuma in mezzo al petto.
 Vedi come incavato ho il ventre. Incerta
 è la curva dei fianchi, ma i ginocchi
 e le caviglie e tutte le giunture,
 ho scarne e salde come un puro sangue.
 Oggi, m'inarco nuda, nel nitore
 del bagno bianco e m'inarcherò nuda
 domani sopra un letto, se qualcuno
 mi prenderà. E un giorno nuda, sola,
 stesa supina sotto troppa terra,
 starò, quando la morte avrà chiamato.

Palermo, 20 luglio 1929

Cant resignat

a A.M.C.

Vine, dolç amic meu: nosaltres seguirem
fent camí sobre la blanca i dura senda
fins que tota la vall es torni blava.
Vine: encara que no m'estimis,
és tan dolç caminar al teu costat.
Hi ha tant de verd als voltants, tanta olor
de farigola, i són tan airoses
les muntanyes en el cel daurat:
gairebé és com si tu m'estimessis.
Arribarem a baix, fins aquell pont
suspès sobre l'esclat del torrent:
allà tu continuaràs el teu camí.
Jo em quedaré a la riba, entre el matollar,
on l'aigua no arriba, entre les pedres
clares, rodones, immòbils, com el dors
d'un ramat ajupit. Amb el meu plor
cristal·lí, igual que una lent que no enganya,
jo reflectiré i multiplicaré els estels.

Pasturo, 18 de juliol de 1929

Cant de la meva nuesa

Mira'm: estic nua. Des de l'inquiet
llangor de la meva cabellera
a l'àgil tensió del meu peu.
Tota jo soc una magresa acerba
coberta de color d'ivori.
Mira: la meva carn és pàl·lida.
Es diria que la sang no hi discorre.
El roig no s'hi beslluma. Només un lànguid
batec blau s'esvaeix al mig del pit.
Mira com tinc el ventre enfonsat. Incerta
és la corba dels malucs, però els genolls
i els turmells i totes les articulacions
les tinc ossudes i fermes com un pura sang.
Avui em vinclo nua en la claror
del bany blanc i em vincclaré nua,
demà, damunt d'un llit, si algú
m'hi pren. I un jorn, restaré nua, sola,
ajaguda sota massa terra,
quan la mort m'haurà cridat.

Agnès Valentí Pou
escriptora
(kyparissia22@gmail.com)